

Китеня Тимко та капітан Теревенько

Еліна Заржицька

Частина перша

Мачула-чарівниця

Жив собі та був в океані... А де живеш ти, любий друже? У хаті, кажеш? Ну, звісно. Людина й повинна жити у хаті. Ось кити — а серед них і Китеня Тимко — живуть в океані. Тимко мешкає там разом із мамою, татом та усіма своїми друзями.

В океані багато не тільки солоної води. В океані живе безліч істот — спритних та млявих, цікавих та розумних, відомих та невідомих. Може статися, що саме завдяки тобі, сміливий винахіднику й досліднику, світ дізнається про відкриття нових видів тварин або рослин. І саме вони стануть людям у нагоді, допоможуть лікувати хвороби, поліпшать життя або зроблять його краще й світліше.

Утім, справа в іншому. Просто Китеня Тимко, на відміну від інших китів, намагається жити за своїми правилами й бажаннями. Йому до вподоби потрапляти у пригоди, пізнавати щось цікаве, знайомитися з численними мешканцями океану і — головне — робити щось корисне: допомагати, опікуватися, мирити, знайомити... Звичайно, Китеня може й побешкетувати. Але лише трішечки, щоб мати не дуже гніваласьь.

Послухайте — й самі у цьому впевнитесь. Бо починалося все так...

Глава перша, в якій Китеня Тимко приймає ванну

Тимко ніколи й нічого не боявся. Навіть лихого та кровожерного Кальмара Архітеутиса*, від одного імені якого тремтіли усі мешканці океану, не боявся. До речі, того лихого та кровожерного чудовиська ніхто і в очі не бачив, а все одно: тільки-но про нього згадають, то всіх лихоманка б'є.

Хоча, пробачте. Не буду вводити вас в оману: Тимко боявся одного — лоскоту. Особливо, коли мама Китиха садовила його у ванну й починала терти мачулою з духмяним милом.

(Тобі, мій любий читачу, цікаво, чому Китеня милося, та ще й із духмяним милом? Відповідаю: тому, що на китів, які довго не миються, нападають креветки-паразити. Ці креветки навіть гірші за комарів. Комарі п'ють людську кров, а креветки навіть можуть з'їсти шматок китової шкіри. А рани від них такі болючі! Ось тому усі кити й китенята мають добре митися).

Тільки-но матуся торкалася Тимкової спини або плавців, як Китеня починало реготати і брикатися. Воно завжди так заходилося зо сміху, що мильні бульбашки теж раділи та починали зростати, як гарна квашня. Бульбашки міцно тримали одна одну, й у ванні з'являлися великі гори білосніжної піни.

Від швидких рухів Тимкового хвоста піна летіла в усі боки пластівцями, залазила на полицки, чіплялася до рушників, одежі, лізла до носа, вух, і, зазвичай, потрапляла до маминих очей. Бідна мама мимоволі починала плакати й від того гніватися. А коли

мама Китиха сердиться, від неї краще триматися подалі, адже якщо вона не в доброму гуморі, в океані здійснюються величезні хвилі.

— Грім і блискавка! — кричить тоді капітан Теревенько, який плаває на Рипучому Кораблі. — Шторм і штиль! Коли припиниться це неподобство? Невдовзі мій корабель може потонути, з'їж мене морський коник! А я, на жаль, ніяк не можу знайти час, щоб навчитися плавати...

Та десь за годину розбурхані хвилі промивають мамі Китисі очі, й вона заспокоюється. Тоді й океан стихає хвилі, стає гладеньким, блискучим, наче люстро.

Капітан Теревенько посміхається і, мужньо дивлячись у бінокль, командує:

— Гей, там, на кормі! Покваптеся! Повний уперед! Прямуємо на норд-ост**!

*Кальмар архі-теутис справді існує. Але, зазвичай, ці тварини не настільки великі й кровожерні, як описує автор.

**Норд-ост (морський термін) — північний схід.

Глава друга, в якій Китеня Тимко шукає чорнило

Одного разу Тимко, потай від мами, вирішив попливти у Саргасове море. Саме Китеня там ще не було, тому пильно дивилося на компас і постійно виправляло свій курс згідно вказівкам сонячного проміння.

— Мама казала, що це дуже цікаве море. По-перше, у нього немає берегів, а, по-друге, воно так густо поросло водоростями, що здалеку скидається на зелені луки, — бурмотів Тимко.

Та не думайте, що Тимко плив туди на екскурсію. Зовсім ні! Попрямував він туди, бо розраховував побачитися зі Старою Каракатицею й випросити в неї пару літрів чорнила. Навіщо йому знадобилося чорнило? Відповідаю: "Для того, щоб забруднити противну мачулу-лоскотуху. Для чого ж ще?"

Зустріч відбулась у самісінькому центрі моря, там, де водорості сплелися так густо, що утворили справжнісінький острівець. Саме біля нього Стара Каракатиця завжди полювала.

Тимкові поталанило, що Каракатиця була сита й задоволена. До того ж, стара хитруна завжди ставилася до китової родини з повагою — тому без зволікань і налила Китеняті чорнил.

Додому Тимко повертався, навантажений склянками. Щоправда, особливої радості при цьому не відчував. Справа в тому, що Тимко був, загалом, гарним Китеням. Він чемно вітався зі знайомими, користувався носовою хусткою і ніколи не запізнювався на обід. А тут... Природно, довелося збрехати Каракатиці, що чорнило необхідно мамі для того, щоб пофарбувати свої платівки китового вуса у модний колір.

Китеня так ніяковіло, що йому на своє відображення у воді дивитися було соромно. Тому заплющило очі й навіть лоба наморщило. Але із заплющеними очима не дуже й розплаваєшся. Самі знаєте, як воно ходити, не дивлячись навкруги. Обов'язково когось штовхнеш чи стукнеш. Не дивно, що Тимко у захваті мало не розчавив Рипучий Корабель, а разом із ним і капітана Теревенька.

Від зіткнення склянки задзвеніли, затріщали й розбилися. Повітря у цей же час затьмарилося, а океан почорнів.

— Тайфун, буря і торнадо! — вилаявся капітан Теревенько. — Який морок! Корабель може налетіти на риф!.. Здається, налетів... SOS! SOS! Врятуйте наші душі!

Він вчинив такий галас, що наляканий Тимко кинувся приводити все до ладу. Дмухнув декілька разів, мотнув хвостом, ляпнув плавцями... і швиденько розігнав чорнило. Вода знову стала чистою й блакитною.

— Магайбо! — радісно загорлав капітан Теревенько. — Кльов на уди! Не на тих нарвалися! Нас не потопиш!

А Тимко плив і думав:

"Ну й добре, що чорнило розлилося. Не треба буде мамі щось брехати. А я можу... можу просто з'їсти цю мийку. Тоді її ніхто й ніколи не знайде."

Глава третя, в якій у Китеняти Тимка заболів живіт

Китеня Тимко серед своїх друзів мав славу рішучого й відважного казарлюги. ("Химерить, химерить, та щось і вигадас", — вважали вони. А рідна матуся про нього іноді казала: "Аж дурний — такий розумний"). Ось і зараз Тимко таке відчубувив... Отака тобі чудасія: з'їсти мачулу! Вона ж не їстівна!

Тільки Тимко довго не мізкував, а негайно приступив до виконання надуманого. І, повірте — з'їв-таки. (Відкрию велику таємницю — мачула була д-у-у-же несмачна! Ви ж знаєте, що всі неїстівні речі — несмачні та ще й шкідливі для шлунку).

— Нічого, — заспокоював себе Тимко, — проте з цієї миті все буде гарно! Не довго ця мачула прожила у нашій ванній кімнаті!

На жаль, попереду нічого гарного на нього не чекало. Навпаки, було дуже погано. У Китеняти страшенно розболівся живіт. Чим тільки Тимко не вгамовував біль: і айсберг до лоба прикладав, і в гарячому гейзері купався, і, навіть, корисної гейзерної сірки з'їв. Нічого не помагало. Довелося в усьому зізнатися мамі.

— Це все від великої кебети! — зітхнула мама.

І зателефонувала лікарю. Лікар запропонував Китеняті випити сто літрів касторки й звелів прикласти до животика маленький теплий вулканчик.

Як Тимкові не хотілося пити несмачні ліки! Але якщо треба — то нічого не поробиш. Випив, та ще й мамі подякував.

— Мало мені твоїх пустощів, — поскаржилася мама, — так ще до вулкану тебе неси. Ні! Краще ти лежатимеш вдома із грілкою.

І замість вулканчика поклала сину на живіт грілку. Внаслідок маминих рішучих дій та Тимкової слухняності лікування було успішним. Китеняті полегшало, але цілих три дні по тому довелося дотримуватися дієти.

...Мама — на жаль! — попливла до магазину і придбала нову мачулу. А нові мачули — бодай їх греці у діжі палять! — лоскотні втричі. От тобі й маєш!

Глава четверта, під час якої в океані сталася біда

Рипучий Корабель тихо плив темною водою й замріяно дивився на Чумацький Шлях. Капітан Теревенько хропів так голосно, що Корабель іноді здригався й безгучно

рипів. Тиша, що порушувалася хропінням, певно, дрімала б до ранку на м'якенькій подушці океану, якби... Якби Корабель раптово не схопило щось величезне й тягуче. Капітан Теревенько вивалився з гамака, набив на голові здоровенну гулю й прокинувся.

— Мусони й пасати*! — затупотів ногами капітан. — Ти що, з глузду з'їхав?

— Я не винен, — скрипнув Корабель. — Ніч просто дьогтярна. До того ж, натепер до мене щось причепилося.

Довелося чекати світанку. Теревенько походжав по палубі, кутив люльку й прислухався: а чи не дзюрчить у трюмі вода? Рипучий Корабель старанно витріщався. Він намагався розгледіти, що спричинило несподівану зупинку і сумно міркував:

— Ехе-хе! Гарна з мене сліпа курка вийшла. Окуляри замовити, чи що?

Ледь розвиднилося, капітан пройшов на ніс Корабля. І ледь кашкет не загубив.

— Щогла й вітрила! — загримів капітан Теревенько. — А пішов би ти під три вітри! Скільки риби! Що з нею трапилось?

Рипучий Корабель здивовано блимав очима:

— Куди я потрапив?

Справа в тому, що Корабель натикнувся на здоровезний табун оселедців. Капітан почував потилицю:

— Чому вони догори животи повиставляли?

Корабель понюхав повітря й невпевнено показав:

— Щось нафтою тхне...

— Оселедці потрапили у нафтову пляму! — здогадався капітан. — Якийсь пароплав — бодай його рак порачив! — розлив нафту, а вона розтеклася по воді й випадково зачепила табун. Треба їх негайно визволяти, бо нещасні загинуть!

І Теревенько та Рипучий Корабель взялися до роботи. Понабирали чисту океанську воду до мисок, тарілок і склянок та взялися витягувати рибу на палубу. Потім капітан витирав кожного оселедця мережаним рушником і складав у воду — на одужання.

Останньою з води капітан дістав Манту-манюньку.

— Ти диви, а що це маля тут робить? — почував потилицю Теревенько.

Але відповіді не дочекався й заходився робити дитинчатку штучне дихання. Невдовзі маля очунялося й почало опинатися.

За ним й інші врятовані риби почали дихати та радісно плескатися в усіх мисках, тарілках і склянках. Тільки тоді капітан витер піт із чола, а Рипучий Корабель радісно затріпотів вітрилами.

— Ну, ми й молодці! — задоволено сказав Корабель. — Усіх врятували! Тільки що із тією плямою робити? Треба хутчій прибратися, бо ще когось сюди занесе, а ми поруч не опинимось.

— Та звісно, чого зайво клешні волочити, — погодився Теревенько. — Зараз я щось та придумаю.

І він почав пильно вглядатися у небокрай, туди, де Китеня Тимко похитувався на хвилі, хитро мружив оченята й вихакував:

— Як гарно я вигадав! Викинув цю противну мачулу у віконце!..

Дивний шум привернув його увагу. Тимко повернув голову й застиг. Бо побачив капітана Теревенька, який розмахував руками й надривав горлянку:

— Гей-но, Тимко! А пливи-но сюди!

— Навіщо таку бучу здійсмати? На десятій вулиці чути, — стисло плавцями Китеня й попливло до Корабля.

За годину Китеня, знайшовши під вікном мачулу, повернулося з нею до нафтової плями. Мийка стала йому у великій нагоді, бо одразу ж збрала з води на себе всю липку плівку...

Ось тоді веселі оселедці знову зібралися до купи й щиро подякували своїм визволителям. Навіть маленька Манта пропищала, упливаючи:

— Я вас ніколи не забуду! І мамі обов'язково про все розкажу...

Радощам присутніх не було меж. Особливо раділо Китеня, адже мачула була пошкоджена не з якихось примх, а зі шляхетною метою. Тимко мріяв, як казатиме мамі:

— Коли друзів потрібна допомога, воно й останню сорочку скинеш, не те що мачулу віддаси для доброї справи. Хіба ж не так?..

*Мусон — тривалий вітер, що періодично змінює свій напрям; влітку він віє з океану, взимку — з суші. Властивий тропічним областям, але вітри мусонного характеру спостерігаються і в приморських країнах помірної поясу: Далекий Схід тощо. Пасат — вітер, що віє між тропіками цілий рік. Тільки у Північній півкулі з північно-східного, а в Південній — з південно-східного напрямку, відокремлюючись один від одного безповітряною смугою.